مقاله پژوهشی
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره یازدهم، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۱، ۱۰-۱

دومین خود ارزیابی روند چاپ مقالات در فصلنامه علمی – پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

محسن رضائیان[۱] زینت سالم[۲]، فاطمه بشارت[۳]، مریم هادوی[۴]، رضا وزیری نژاد[۵]

دریافت مقاله: ۹۰/۴/۵ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۹۰/۵/۹ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۹۰/۶/۱۴ پذیرش مقاله: ۹۰/۷/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: ارزیابی مداوم روند چاپ مقالات در مجلات علمی- پژوهشی، راهگشای فعالیت‌های پژوهشی آینده خواهد بود. مطالعه حاضر، به عنوان دومین خودارزیابی مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، در راستای بررسی اثربخشی سیاست‌های اعمال شده پس از انتشار نتایج اولین خودارزیابی، طرح‌ریزی گردیده است.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی، کلیه مقالاتی که در فاصله سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰ در مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به چاپ رسیده‌اند، بررسی گردیدند. اطلاعات با استفاده از چک‌لیست طراحی شده برای اولین خودارزیابی، که بر اساس سیاست‌گزاری جدید مجله گزینه‌های بودجه، کمیته اخلاق و تعارض در منافع به آن اضافه شده بود، جمع‌آوری و با استفاده از آزمون‌های توصیفی t مستقل و مجذور کای تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: از مجموع ۹۴۸ مقاله ارسال شده به دفتر مجله، ۲۰۸ مقاله (۲۲٪) به چاپ رسیده بودند که بیشتر آنها را مطالعات توصیفی (۳۰/۲٪) تشکیل می‌دادند. بیست و هفت نفر (۲۲/۵٪) از نویسندگان نامه پذیرش را ۶ ماه بعد از ارسال مقاله خود دریافت کرده بودند.

نتیجه‌گیری: اگر چه در مواردی پیشرفت‌هایی حاصل شده است، اما روند چاپ مقالات بیش از حد انتظار می‌باشد. لازم است هماهنگی‌های لازم جهت کاهش مدت زمان بین ارسال مقاله به دفتر مجله تا پذیرش آن صورت گیرد.

واژه‌های کلیدی: روند چاپ، کیفیت، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
۲- مربی، گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
۳- کارشناس مترجمی زبان انگلیسی دفتر مجله، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
۴- (نویسنده مسئول) مربی گروه بیهوشی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۲۸۳۹۷، دورنگار: ۰۳۹۱-۵۲۲۸۴۹۷، پست الکترونیکی: hadavimaryam@yahoo.com
۵- دانشیار گروه آموزشی اپیدمیولوژی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

مقدمه

چاپ و نشر مجلات در حوزه علوم پزشکی از سابقه‌ای طولانی برخوردار نیست با این وجود، این مجلات نقش بسیار ارزنده‌ای در زمینه انتشار نتایج و پیشرفت علوم پزشکی ایفا نموده و اثرات قابل‌توجهی از خود به جای گذاشته‌اند [۳-۱]. در سال‌های اخیر روند چاپ مقالات رشد خیره‌کننده‌ای داشته و کیفیت مقالات چاپ شده نیز بهبود یافته است [۲-۱]. در حال حاضر مجلات بسیار زیادی در زمینه پزشکی و پیراپزشکی فعالیت دارند و نتایج پژوهش‌های علمی محققین را منتشر می‌کنند. این مجلات، همانند مجلات مرتبط با سایر رشته‌ها، هر یک به نوبه خود در صدد ارتقاء کیفیت و بهبود فرآیند بررسی و انتشار مقالات می‌باشند. ارزیابی مداوم و مستمر این فرآیند، راهگشای پژوهش‌های محققین، کسب درجات بالاتر و ارتقاء رتبه مجله خواهد بود.

درجه‌بندی و ارزیابی مجلات ارتباط مستقیم و تنگاتنگ با توانایی دست‌اندرکاران و هیئت تحریریه آنها در جذب و انتخاب بهترین مقالات قابل دسترسی دارد [۴-۳]. کیفیت مجلات پزشکی با اعتبار آنها یعنی فاکتور تأثیر ارزیابی می‌شود [۵]. این فاکتور به صورت دستورالعملی در گزینش بهترین مجلات درآمده است و برای مجلاتی که در سایت‌های معتبر نمایه می‌شوند، محاسبه می‌گردد [۶]. کمیسیون بررسی نشریات علوم پزشکی کشور ضوابط خاصی را برای امتیازدهی و شرایط نمایه شدن مورد توجه قرار داده است که مدیران یک مجله برای ارتقاء کیفی و کمی مجله، بایستی آن ضوابط را مد نظر قرار دهند.

خوشبختانه اخیراً بررسی‌هایی در مورد مقالات چاپ شده در مجلات علوم پزشکی به عمل آمده است. برای نمونه، Batooli میزان استنادات و مشارکت گروهی مقالات مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان را در طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷، بررسی نمود [۷]. همچنین، Ashraf Ganjooei و همکاران، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان را از جهت میزان رضایت نویسندگان مقالات مورد بررسی قرار داده‌اند [۸]. مجله پژوهش در پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی [۱۰-۹] و مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران مقالات چاپ شده در مجله خود را مورد ارزیابی قرار داده‌اند [۱۱]، در خارج از کشور نیز در برخی نشریات چنین بررسی‌هایی به عمل آمده است. در این مورد می‌توان به نشریه پزشکی سعودی و نشریه پاکستانی علوم پزشکی اشاره نمود [۱۲، ۵]. مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان که نزدیک به ۱۰ سال از آغاز به کار آن می‌گذرد، در سال ۱۳۸۷ نتایج اولین خودارزیابی مقالات چاپ شده در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ را منتشر نمود [۱۳]. به دنبال انتشار نتایج این پژوهش، دست‌اندرکاران مجله در جهت بهبود روند چاپ مقالات، تغییراتی اساسی اعمال نموده و راهکارهایی نظیر اتخاذ روش‌هایی جهت کوتاه نمودن فاصله زمانی بین دریافت مقاله تا زمان چاپ، کاهش تعداد کلمات چکیده‌های فارسی و انگلیسی و سایر موارد کشف شده در اولین خودارزیابی را مد نظر قرار دادند. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در حال حاضر مقالات ارزنده‌ای را از نویسندگان دریافت می‌کند و بر اساس آزمون ارزیابی کمیسیون بررسی نشریات علوم پزشکی داخل کشور در سال ۱۳۸۹ جزء نشریات سطح اول قلمداد گردیده است. از آن جایی که متولیان مجله به این امر بسنده ننموده و

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

در صدد ارتقاء کیفیت مجله و نمایه شدن آن در سایت‌های معتبری نظیر ISI و PUBMED می‌باشند، شناخت و رفع مشکلات موجود در روند ارزیابی و چاپ مقالات از اولویت و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بدین منظور انجام دومین خودارزیابی و بررسی روند چاپ مقالات در مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در فاصله سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۶ هدف این مطالعه قرار گرفت.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی که در سال ۱۳۹۰ انجام شد، مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان برای دومین مرتبه مورد خودارزیابی (Self audit study) قرار گرفت و کلیه مقالات چاپ شده در این مجله، از جلد ۶ (پی‌درپی ۲۲) تا جلد ۱۰ (پی‌درپی ۴۰)، در طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰، بررسی گردیدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از چک‌لیست طراحی شده برای اولین خودارزیابی که مواردی از قبیل تعداد نویسندگان، جنسیت نویسنده اول، تعداد کلمات چکیده‌های فارسی و انگلیسی، تعداد کلمات متن مقاله، تعداد منابع، نوع مطالعه، تاریخ ارسال اولین اصلاحیه به نویسنده، تاریخ دریافت اولین پاسخ از نویسنده و تاریخ پذیرش مقاله در آن لحاظ شده بود و بر اساس سیاست‌گزاری جدید مجله، گزینه‌های دیگری نظیر بودجه، کمیته اخلاق و تعارض در منافع به آن اضافه گردید، استفاده شد. اطلاعات بدست آمده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ و روش‌های آمار توصیفی (رسم جدول و نمودار) و مجذور کای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سپس نتایج به دست آمده با نتایج حاصل از اولین خودارزیابی مقایسه گردیدند. $p\leq ۰/۰۵$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

نتایج

در طی سال‌های مورد مطالعه، ۹۴۸ مقاله به دفتر مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان ارسال گردیده بود که ۲۲٪ (۲۰۸ مورد) از این مقالات به چاپ رسیدند و ۷۸٪ (۷۴۰ مورد) از آنها برای چاپ مناسب تشخیص داده نشدند یا در محدوده فعالیت‌های این مجله قرار نمی‌گرفتند. در سال ۱۳۸۶، علاوه بر انتشار مقالات در ۴ فصلنامه، ۱۶ مقاله برگزیده همایش بهداشت در آموزه‌های پیامبر اعظم (ص) در رفسنجان، در ویژه‌نامه‌ای به همین نام به چاپ رسید که به این دلیل، بیشترین درصد مقالات با ۵۷ مورد (۲۷/۴٪) مربوط به این سال بوده است.

نوع مطالعه در ۱/۵۱٪ (۳ مورد) از مجموع مقالات منتشر شده در طی سال‌های مورد بررسی، گزارش نشده بود. بیشترین نوع مطالعه در مقالات چاپ شده را به ترتیب، مطالعات توصیفی (۳۰/۲٪)، تجربی (۲۳/۶٪)، و آزمایشگاهی (۹/۲٪) تشکیل می‌دادند در حالی که کمترین درصد مقالات مربوط به مطالعات نیمه‌تجربی، کیفی، کوهورت، خودارزیابی، بالینی و هم‌گروهی بود (۰/۵٪ برای هر یک از انواع مطالعات ذکر شده).

بررسی جنسیت نویسندگان مشخص نمود نویسنده اول در ۳۱/۸٪ از مقالات، زن و در ۶۸/۲٪ از مقالات مرد بوده است. مقایسه جنسیت نویسنده اول در اولین و دومین خودارزیابی مجله اختلاف معنی‌دار نشان داد ($p=۰/۰۲۲$) بدین صورت که با وجود بیشتر بودن نویسندگان اول مرد در مقالات مورد بررسی در اولین و دومین خودارزیابی، تعداد آنها در دومین خودارزیابی به طور معنی‌داری کاهش یافته بود.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

از مجموع مقالات مورد بررسی، ۳۴/۸٪ فاقد نویسنده زن و ۷/۶٪ فاقد نویسنده مرد بودند. رابطه بین جنسیت نویسنده اول و نوع مطالعه معنی‌دار بود (p=۰/۰۲۲). مقالاتی که نویسنده اول آنها مرد بوده است در بیشترین موارد (۲۸/۴٪) از نوع تجربی و مقالاتی که نویسنده اول آنها زن بوده در ۴۷/۶٪ موارد، توصیفی بوده‌اند.

تعداد نویسندگان مقالات منتشر شده در محدوده زمانی مورد بررسی، ۱ تا ۱۰ نفر بود. رابطه آماری معنی‌داری بین جنسیت نویسنده اول و تعداد نویسندگان مشاهده نشد. بیشترین فراوانی تعداد نویسندگان به ترتیب به مقالات دارای ۳، ۴ و ۲ نویسنده تعلق داشت. مقالات دارای سه نویسنده (۲۶/۳٪) بیشترین موارد را به خود اختصاص داده بودند. بررسی گروه‌های آموزشی نویسندگان اول مقالات نشان داد گروه‌های آموزشی پرستاری (۷/۶٪)، فیزیولوژی (۷/۱٪) و زیست‌شناسی (۵/۶٪) در این فاصله زمانی، بیشترین تعداد مقالات چاپ شده را به خود اختصاص می‌دادند. در بیشترین موارد (۱۴/۳٪)، نویسندگان اول زن در گروه آموزشی پرستاری و نویسندگان اول مرد (۸/۹٪) در گروه آموزشی فیزیولوژی فعالیت داشتند. اختلاف آماری در این مورد معنی‌دار بود (p=۰/۰۰۸).

حجم خلاصه فارسی مقالات در ۶۹/۷٪ از موارد مطابق با فرمت مجله نبوده و محدوده کلمات استفاده شده در چکیده فارسی ۱۱۰ تا ۴۲۱ کلمه بود. در حالی که تعداد کلمات چکیده انگلیسی در ۵۰٪ از مقالات، بیشتر از ۲۵۰ کلمه و محدوده کلمات استفاده شده ۱۰۵ تا ۳۹۶ عدد بود. حدود ۶ ماه پس از وصول مقاله توسط دفتر مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، اولین اصلاحیه برای ۶۳/۸٪ از نویسندگان مسئول مقالات ارسال شده بود. میانگین و انحراف معیار ارسال نخستین اصلاحات از طرف مجله ۴/۳۰±۲/۴۳ ماه محاسبه گردید. میانگین و انحراف معیار دریافت آخرین اصلاحات از نویسنده و پذیرش نهایی مقاله به ترتیب ۴/۵±۵/۳۷ و ۵/۴±۱۰/۹۱ ماه بود و ۲۴/۹٪ (۴۹ مورد) از نویسندگان ۶ ماه پس ارسال مقاله، پذیرش مقاله خود را دریافت نموده بودند.

تعداد منابع استفاده شده در مقالات، بین ۶ تا ۵۱ عدد بود. بین تعداد منابع مقالات و جنسیت نویسنده اختلاف معنی‌دار مشاهده نشد. در بررسی میانگین متغیرهای تعداد کلمات متن مقاله، چکیده‌های فارسی و انگلیسی، تعداد جداول، تعداد تصاویر ارتباط معنی‌داری بر حسب جنسیت وجود نداشت. متغیر تعداد نمودار در رابطه با جنسیت اختلاف معنی‌دار نشان داد (p=۰/۰۰۱). میانگین و انحراف معیار برخی از متغیرهای اندازه‌گیری شده، در جدول ۱ نشان داده شده و با نتایج اولین خودارزیابی مقایسه گردیده‌اند.

همچنین از آخرین شماره سال ۱۳۸۶ تا پایان سال ۱۳۹۰ به سه گزینه کمیته اخلاق، تعارض در منافع و بودجه طرح‌های تحقیقاتی در انتهای خلاصه انگلیسی اشاره گردیده بود. در تمام مقالات چاپ شده، عنوان شده بود که دانشگاه مربوطه هزینه طرح‌های تحقیقاتی را تقبل نموده است. همراه با دانشگاه‌های مربوطه، در ۱۰ مورد، مراکز تحقیقاتی موجود در دانشگاه‌های مذکور نیز از این طرح‌ها حمایت مالی نموده بودند.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

جدول ۱- مقایسه میانگین و انحراف معیار شاخص‌های اندازه‌گیری شده در اولین و دومین خودارزیابی مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

متغیر		اولین خود ارزیابی انحراف معیار ± میانگین	دومین خود ارزیابی انحراف معیار ± میانگین	P value
تعداد نویسندگان		۳/۳۸±۱/۵۱	۳/۶۲±۱/۷۴	۰/۱۵۰
تعداد نویسندگان زن		۰/۷۶±۰/۹۳	۱/۱۳±۱/۰۹	*۰/۰۰۰
تعداد نویسندگان مرد		۲/۶۲±۱/۵۱	۲/۴۸±۱/۶۴	۰/۳۸۷
تعداد لغات متن مقاله		۲۷۱۵/۸۹±۸۹۳/۴۹	۲۴۶۵/۵۷±۷۲۶/۳۲	*۰/۰۰۳
تعداد لغات خلاصه فارسی		۲۹۷/۶۹±۶۷/۴۷	۲۷۱/۸۸±۴۷/۶۸	*۰/۰۰۰
تعداد لغات خلاصه انگلیسی		۳۰۵/۷۷±۷۳/۱۲	۲۵۳/۲۵±۴۸/۹۵	*۰/۰۰۰
تعداد شکل‌ها		۰/۳۴±۰/۹۶	۰/۵۴±۱/۴۸۳	۰/۱۳۵
تعداد جداول		۱/۷۳±۱/۳۶	۱/۲۴±۱/۲۶	*۰/۰۰۰
تعداد نمودارها		۱/۱۴±۱/۶۴	۰/۸۲±۱/۳۴	*۰/۰۳۷
تعداد منابع	فارسی	۲/۸۱±۳/۹۴	۲/۸۱±۴/۷۳	۰/۹۸۸
	انگلیسی	۱۹/۳۰±۱۱/۱۶	۱۹/۲۸±۹/۹۱	۰/۹۸۶

آزمون t مستقل *: اختلاف معنی‌دار*

بحث

افزایش روزافزون تعداد نشریات تخصصی، موجب گردیده تا دست‌اندرکاران و اعضای هیئت تحریریه با دقت بیشتری نسبت به تهیه و چاپ مجلات اقدام نمایند. اهمیت ارزیابی کیفیت مجلات علوم پزشکی بدین علت که ارتقای پژوهشگران، کیفیت مقالات، عملکرد داوران و تعداد خوانندگان تأثیر می‌گذارد، روز به روز در حال افزایش است [۱۴]. مجله علمی – پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان نیز در این راستا اقدام نموده و ارزیابی روند چاپ مقالات در مجله را مد نظر قرار داده است. مقایسه تعداد مقالات چاپ شده در پنج سال اخیر نسبت به اولین خودارزیابی مجله [۱۳] نشان می‌دهد که تعداد مقالات چاپ شده در طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰ نسبت به ۵ سال قبل از آن، افزایش یافته است (۹/۹ مقاله در مقابل ۸/۵ مقاله در هر شماره). افزایش تعداد مقالات چاپ شده را می‌توان به تأکید بیشتر بر اهمیت پژوهش در رشته‌های گوناگون و از جمله در علوم پزشکی [۱۵]، افزایش انگیزه محققین به انتشار نتایج مطالعات خود، تمایل بیشتر به ارتقای سطح علمی، اجباری شدن انتشار مقالات برای اعضاء هیئت علمی [۱۳] و استقبال بیشتر نویسندگان از ارسال مقالات به دفتر این مجله مرتبط دانست.

در طی سال‌های مورد مطالعه، ۷۷/۵٪ از مقالات ارسال شده به مجله علمی – پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان برای چاپ مناسب تشخیص داده نشدند یا در محدوده فعالیت‌های این مجله قرار نمی‌گرفتند. در مطالعه Oyarzun Gomez و همکاران شایع‌ترین علت مردود شدن مقالات ارسال شده به هفت مجله تخصصی ریه آمریکای لاتین، عدم هماهنگی مقاله با راهنمای نویسندگان مجله گزارش شده بود [۱۶]. تشویق نویسندگان به دقت بیشتر در انتخاب نوع مجله و رعایت نکات نگاشته شده در راهنمای نویسندگان در کاهش تعداد مقالات مردودی و انتشار نتایج مطالعات انجام شده، تأثیر به سزایی خواهد داشت.

ذکر نوع مطالعه، در چکیده و همچنین در متن مقالات ضروری است و جهت نمایه شدن مجلات از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. این مورد در قسمت راهنمای ارسال

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

مقالات به مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان نیز به نویسندگان یادآوری گردیده است. با این وجود، نوع مطالعه در سه عدد از مقالات (۱/۵۱٪) ذکر نشده که دقت بیشتر نویسندگان، داوران و ویراستاران محترم مقالات را می‌طلبد. با توجه به اینکه در اولین خودارزیابی این مجله، نوع مطالعه در ۹۰ مقاله (۴۷/۶٪) ذکر نشده بود [۱۳]، نتایج حاکی از بهبود کیفی وضعیت مقالات چاپ شده و تأثیر قابل توجه تمهیدات اندیشیده شده، نظیر تشکیل کارگاه‌های آموزشی داوری مقالات می‌باشد.

نوع مطالعه مقالات چاپ شده در طی سال‌های مورد بررسی، در بیشتر موارد توصیفی بوده است و مطالعات تجربی و آزمایشگاهی در رده‌های بعدی قرار داشتند. بیشترین مقالات به چاپ رسیده در اولین خودارزیابی نیز از نوع مطالعات توصیفی بوده‌اند [۱۳]. این یافته با نتیجه مطالعه Farhodian که ۵۱/۸٪ مطالعات را از نوع مقطعی گزارش نموده بود، همخوانی دارد [۱۷]. علت تمایل محققین به انجام مطالعات توصیفی و مقطعی را احتمالاً می‌توان وجود مشکلاتی نظیر وقت‌گیر بودن، نیاز به تجهیزات و امکانات تخصصی، نیاز به اختصاص هزینه بیشتر و در مواردی عدم حمایت مالی در رابطه با مطالعات تجربی و آزمایشگاهی ذکر نمود.

در مطالعه حاضر، تعداد مقالات دارای نویسنده اول زن، کمتر از تعداد مقالاتی بود که جنسیت نویسنده اول آنها مرد ذکر شده بود اما در مقایسه با اولین خودارزیابی، افزایش معنی‌دار نشان می‌داد [۱۳]. همچنین در مطالعه حاضر، میانگین و انحراف معیار تعداد نویسندگان زن مقالات کمتر از تعداد نویسندگان مرد بود که با نتایج مطالعه Ardestani [۹] مطابقت دارد ولی در مقایسه با اولین خودارزیابی افزایش معنی‌دار داشت. این مطلب احتمالاً حاکی از این است که هر چند نسبت جنسی زنان عضو هیئت علمی کمتر از مردان هیئت علمی است و زنان محقق، به علت درگیری بیشتر و انجام سایر وظایف، موقعیت کمتری برای طراحی مطالعه، تهیه مقاله و انتشار نتایج مطالعات خود را دارند ولی در مدیریت وظایف و زمان موفق بوده و سهم بیشتری به تحقیقات و پژوهش اختصاص داده‌اند. ارتباط بین جنسیت نویسنده اول و نوع مطالعه نیز معنی‌دار بود. میانگین و انحراف معیار تعداد کل نویسندگان در مقالات منتشر شده در محدوده مورد بررسی، ۳/۶۲±۱/۷۴ بود که با نتایج مطالعات Ardestani [۹] و valaei [۱۱] مطابقت دارد. تعداد کل نویسندگان در مطالعه حاضر نسبت به اولین خودارزیابی افزایش نشان داد. هر چند این افزایش معنی‌دار نبود ولی از تمایل بیشتر پژوهشگران به انجام تحقیقات مشارکتی حکایت دارد.

در این مطالعه، گروه آموزشی پرستاری بیشترین تعداد مقالات چاپ شده را به خود اختصاص داده بود. تعداد بیشتر اعضای هیئت علمی این گروه آموزشی را می‌توان علت احتمالی این امر عنوان نمود.

در مطالعه حاضر میانگین و انحراف معیار تعداد لغات چکیده‌های فارسی و انگلیسی مقالات بیشتر از ۲۵۰ کلمه بود ولی نسبت به اولین خودارزیابی کاهش معنی‌دار نشان داد. با توجه به این مطلب می‌توان اذعان نمود که سیاست‌های اعمال شده در این زمینه پس از انتشار نتایج اولین خودارزیابی، موفق بوده است و استمرار این تدابیر جهت نیل به اهداف مجله نتیجه‌بخش خواهد بود. حجم چکیده انگلیسی مقالات برای نمایه شدن در نمایه‌های بین‌المللی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. در این بررسی چکیده‌های انگلیسی مقالات از نظر تعداد کلمات، نسبت به چکیده‌های فارسی از وضعیت بهتری برخوردار

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

بودند. ضروری است کـه چکیـده‌هـای انگلیسـی و فارسـی مقالات از نظر کمیت و کیفیت توسط نویسندگان داوران و ویراستاران مورد توجه خاص قرار گیرند.

میانگین تعداد کلمات متن مقاله نسبت به خودارزیابی اول [۱۳] کاهش معنی‌دار نشان داد. دلیل این کاهش را می‌توان توجه بیشتر نویسندگان و داوران به راهنمای نگاشته شده در ابتدای مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان نسبت داد که این تغییر نیز یکی از موارد مهم در این بررسی می‌باشد.

میانگین زمان ارسال اولین اصلاحات برای نویسنده در مطالعه حاضر نسبت به اولین خودارزیابی تغییر معنی‌داری نشان نداد. اتخاذ تدابیری در جهت کاهش این مدت زمان، در تسریع روند چاپ مقالات، افزایش رضایتمندی نویسندگان، تمایل بیشتر آنها به ارسال مقاله به این مجله، افزایش تعداد مقالات چاپ شده در هر شماره و کاهش مدت انتظار نویسندگان جهت چاپ مقالات، نتیجه‌بخش خواهد بود. میانگین مدت زمان دریافت آخرین اصلاحات از نویسنده و زمان سپری شده برای پذیرش مقاله نسبت به اولین خودارزیابی افزایش داشت. علت افزایش این زمان را می‌توان مربوط به ۷ عدد (۳/۵٪) از مقالات دانست که دسترسی به نویسندگان آنها و دریافت پاسخ سؤالات مطرح شده توسط داوران مقالات، به عللی نظیر مسافرت نویسنده مسئول به خارج از کشور، زمانی بیش از ۲۴ ماه را به خود اختصاص داده بود. آشنا بودن سایر نویسندگان و مجریان مطالعات، نسبت به مطالب مندرج در مقاله، در کاهش زمان ذکر شده سهم به سزایی خواهد داشت.

تعداد جداول و نمودارهای استفاده شده در مقالات مورد بررسی در مطالعه حاضر، نسبت به اولین خودارزیابی کاهش معنی‌دار نشان داد. هر چند استفاده از عکس، جدول و نمودار در ارائه ملموس‌تر نتایج توسط نویسنده و درک بهتر آن توسط خوانندگان مقاله حائز اهمیت است ولی تا حدود زیادی به سلیقه شخصی نویسندگان و نوع مطالعه بستگی دارد. میانگین و انحراف معیار تعداد کل منابع، منابع فارسی و منابع انگلیسی استفاده شده در مقالات مورد بررسی در مطالعه حاضر نسبت به اولین ارزیابی مجله تغییری نشان نداد. در هر دو ارزیابی، تعداد منابع انگلیسی بیشتر از منابع فارسی و تعداد مقالات بیشتر از کتاب‌های ارجاع داده شده، بود.

بررسی منبع تأمین هزینه طرح پژوهشی نیز به عنوان یک عامل مهم، در دومین خودارزیابی مجله مد نظر قرار گرفت. در تمام مقالات چاپ شده، دانشگاه مربوطه هزینه طرح‌های تحقیقاتی را تقبل نموده بود. در ۱۰ مورد از مقالات، مراکز تحقیقاتی موجود در دانشگاه‌های مذکور نیز از این طرح‌ها حمایت مالی نموده بودند. اضافه نمودن این گزینه و دو گزینه تعارض در منافع و تأییدیه کمیته اخلاق در چکیده انگلیسی برای نمایه شدن مقالات در نمایه‌های معتبر حائز اهمیت می‌باشد.

رعایت موارد مورد انتظار برای نمایه شدن در ایندکس‌های بین‌المللی از اولویت‌های سیاستگزاری‌های این مجله می‌باشد. این یافته نشان می‌دهد محققین دانشگاهی در ایران هیچ ارتباطی با سایر سازمان‌ها و مؤسسات تحقیقاتی، صنایع و غیره نداشته‌اند. طرح‌های تحقیقاتی که با همکاری سایر مؤسسات و مراکز پژوهشی انجام شوند شاید در حل مشکلات جامعه موفق‌تر باشند و بتوانند از تحقیقات صرف به تحقیقات کاربردی تبدیل شوند. علاوه بر این، از پایان سال ۱۳۸۶ تمام خلاصه‌های انگلیسی، مسئله تعارض در منافع و کمیته اخلاق را نیز ذکر کرده‌اند. این موارد نیز از جمله قوانین و

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

دستورالعمل‌های بین‌المللی نشریات می‌باشند [۱۸] که در سیاستگزاری جدید مجله منظور شده است.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد بر اساس سیاست‌های جدید مجله و فعالیت‌های مستمر دست‌اندرکاران موفقیت‌هایی در زمینه روند چاپ مقالات ایجاد شده است. با این وجود، لزوم برنامه‌ریزی در زمینه کوتاه نمودن مدت زمان بین ارسال مقاله به دفتر مجله و پذیرش آن و کاهش تعداد کلمات چکیده‌های انگلیسی و فارسی احساس می‌شود. ضرورت دارد با هماهنگی بین نویسندگان، داوران و ویراستاران مجله، سیاست‌های اعمال شده مورد ارزیابی مجدد قرار گیرند.

تشکر و قدردانی

محققین لازم می‌دانند از شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به دلیل پرداخت هزینه‌های طرح و سرکار خانم دکتر نیلوفر ریاضی به علت همکاری در جمع‌آوری اطلاعات تشکر و قدردانی نمایند.

References

[1] Rahimi Movagher A, Sharifi V, Mohammadi MR, Farhudian A, Sahimi Eizadian E, Rad Goodarzi Reza, et al . Researches on substance use in Iran 3 decades evaluation. *Hakim* 2006; 8(4) 37-44. [Farsi]

[2] Sahimi Eizadian E, Rahimi Movagher A, Sharifi V, Mohammadi MR, Rad Goodarzi R, Farhudian A, et al. Survey and analysis of published research articles in 3 decads for Iranian Women's health and pshicatric subject. Social [Farsi]

[3] Aly AM. Quality of medical journals with special reference to the Eastern Mediterranean Health Journal. *Saudi Med J* 2004; 25(1 supple): 18-20.

[4] Zheng JW. Try to improve journal quality by improving standards and editing process. *Shanghai Kou Qiang Yi Xue* 2005; 14(2): 97-8.

[5] Jawaid SA. Importance of self audit by a Journal to measure quality improvement and planning for future. *Pak J Med Sci* 2007; 23: 4-8.

[6] Muhammad Hanif Shiwani. Quality of a Medical Journal: Where do we stand? Barnsley. *J Pak Med Assoc* 2006; 56(12) (29): 217-26. [Farsi]

[7] Batooli Z. Survey on citations and collaboration rate in Feyz, Journal of Kashan University of Medical Sciences, from 2002 through 2008. *Feyz, J Kashan Univ Med Sci* 2010; 14(2); 154-62. [Farsi]

[8] Ashraf Ganjooei N, Sheibani V, Mahdavinia J, Gholamhoseinian A. The Satisfaction rate of Authors from Journal of Kerman University of Medical Sciences in 2005 and 2006. *J Kerman Univ Med Sci* 2008; 15(4): 337-46.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

[9] Ardestani S. The report of published papers within the journal of research in medicine during 2003 and 2004. *Res Med* 2003; 27: 77-8. [Farsi]

[10] Ghaedi P. The report of published papers within the journal of reaserch in medicine during 2002. *Res Med* 2005; 29: 79-80. [Farsi]

[11] Velaei N, Kousarian M, Nasiri E, Mosavi SF. Methodological evaluation of the papers published in the journal of mazandaran university of medical sciences NO.1-47, summer 2005. *J Mazandaran Univ Med Sci* 2006; 16(52): 124-30. [Farsi]

[12] Saleh M. Al-Deeb. Saudi Medical Journal maintaining the previous achieving more progress. *Saudi Med J* 2006; 27(1): 5-8.

[13] Rezaeian M, Mahmoudi M, Rezvani ME, Besharat F, Haji Ghogratabadi E, Molaei F. A survey on the publication process and quality of articles of Journal of Rafsanjan Medical Sciences During 2001-2006. *J Rafsanjan Uni Med Sci & Health Services* 2009; 7(4): 217-26.

[14] Fedorak RN. Assessment of medical journal quality. *Can J Gastroenterol* 2000; 14(3): 89-90.

[15] Rezaei-Ghaleh N, Siadat F, Azizi F. Quantitative and qualitative assessment of Iranian biomedical Publications in international journals between 1992 and 2002 according to their impact factor. *J Faculty of Med Shahid Beheshti Univ Med Sci* 2002; 24(4): 5-9. [Farsi]

[16] Oyarzun Gomez M, Ramirez Venegas A, Aguero Fernandez A, Martinez JA, Bermudez Gomez M, Caneva JO, et al. Situational study of seven Latin-American pulmonology journals. *J Bras Pneumol* 2007; 33(3): 358- 61.

[17] Farhoudian A, Rad Goodarzi R, Rahimi Movaghar A, Sharifi V, Mohammadi MR, Sahimi Eizadian E, et al. Trend of researches in the field of psychiatric disorders in Iran. *Iranian J Psychiatry Clin Psychol* 2007; 12 (4): 327-36. [Farsi]

[18] Rezaeian M. The problems of local Journals in health domine and the ways to overcome them. *J Rafsanjan Uni Med Sci.* 2011; 10(3): 15-24.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]

Second Self-appraisal on the Publication Process of Articles Published in the Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences (JRUMS); 2006-2011

M. Rezaeian[1], Z. Salem[2], F. Besharat[3], M. Hadavi[4], R.Vazirinejad[5]

Received: 26/06/2011 Sent for Revision: 31/07/2011 Received Revised Manuscript: 05/09/2011 Accepted: 12/10/2011

Background and Objectives: Continuous appraisal of the publication process of articles is warranted for developing future research activities. The aim of the present study was the determination of the publication process of articles published in the Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences (JRUMS).

Materials and Methods: In this descriptive study, all published papers in the JRUMS through the years 2006-2011 were examined. Data collecting tool was a pre-designed checklist for the first self-appraisal which was based on the new strategies of editorial boards. A number of items were added to this checklist including: funding, conflict of interest, and ethical approval. Data were then analyzed by Chi-Square and independent t-tests.

Results: Out of 948 submitted articles, 208 articles (%22) had been published. The most frequent types of study was related to the descriptive ones (30.2%). Twenty seven (22.5%) of authors had received the acceptance letters six months after the submission of their articles.

Conclusion: Although the results indicated improvements in some areas, more cooperation among authors with referees and editorial staff is needed to reduce the acceptance time.

Key words: Publication process, Quality, Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences

Funding: This research was funded by Research Council of Rafsanjan University of Medical Sciences.

Conflict of interest: All the authors are among editorial team of JRUMS.

Ethical approval: It was not necessary.

How to cite this article: Rezaeian M, Salem Z, Besharat F, Hadavi M, Vazirinejad R. Second self-appraisal on the Publication Process of Articles published in the Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences (J RUMS); 2006-2011. *J Rafsanjan Univ Med scie* 2012; 11(1): 1-10. [Farsi]

1- Prof., Dept. of Epidemiology, School of Medicine, Occupational Environmental Research Center, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

2- Academic Member, Dept. of Social Medicine, School of Medicine, Occupational Environmental Research Center, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

3- BSc, of English Translation, Rafsanjan Univercity of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

4- Academic Member, Dept. of Anesthesiology, Faculty of Nursing and Midwifery, Rafsanjan Univercity of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

(Corresponding Author) Tel: (0391) 5228397, Fax:(0391) 5228497, E-mail: hadavimaryam @yahoo.com

5- Associat Prof., Dept. of Epidemiology, School of Medicine, Occupational Environmental Research Center, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.1.1.8]